

Ngộ sát doanh nghiệp: Bài học từ Vương Quốc Anh cho môi trường làm việc an toàn hơn ở Úc

Vàng Khuyển

25-03-2025

“– The memos are done, but we need to listen to the four reps!
He goes looking for the four reps but cannot find any. There is nothing
left but scattered feathers everywhere.”

Trích “Rules”; *Wild Wise Weird* [1]

Vào năm 2008, Vương quốc Anh đã ban hành Đạo luật về Tội Ngộ sát và Giết người trong Doanh nghiệp (Corporate Manslaughter and Corporate Homicide Act - CMCHA) để buộc các công ty chịu trách nhiệm hình sự đối với những ca tử vong có thể phòng tránh được tại nơi làm việc. Hơn một thập kỷ sau, hiệu quả của luật này vẫn chưa đạt được như kỳ vọng. Trong nghiên cứu năm 2025 của mình, Phelps và cộng sự [2] đã xem xét một cách nghiêm túc hiệu quả của CMCHA và rút ra những bài học quan trọng cho Úc, quốc gia gần đây đã ban hành các luật tương tự về tội ngộ sát trong công nghiệp ở hầu hết các bang và vùng lãnh thổ.

Kinh nghiệm của Vương quốc Anh cho thấy những hạn chế lớn trong việc thực thi trách nhiệm giải trình của doanh nghiệp. Kể từ khi CMCHA được giới thiệu, hầu hết các vụ truy tố đều nhắm vào các doanh nghiệp vừa và nhỏ, trong khi các tập đoàn lớn phần lớn vẫn thoát khỏi sự giám sát. Cơ cấu tổ chức phức tạp của các tập đoàn khiến việc xác định một "trung tâm đầu não" (*controlling mind*) rõ ràng trở nên khó khăn, đây là một yêu cầu pháp lý để kết tội theo các khung pháp lý trước đó. Mặc dù CMCHA nhằm mục đích vượt qua rào cản này, nhưng nó đã không cải thiện đáng kể kết quả. Chỉ có một công ty lớn bị kết tội trong thập kỷ đầu tiên, và các hình phạt thường không nhất quán và quá nhẹ [3,4].

Các vụ kết tội ngộ sát công nghiệp gần đây của Úc phản ánh xu hướng giống hệt Vương Quốc Anh – các doanh nghiệp nhỏ và cá nhân phải gánh chịu phần lớn các vụ truy tố, trong khi các công ty lớn hơn vẫn không bị ảnh hưởng. Phelps và cộng sự cảnh báo rằng nếu không có sự thực thi mạnh mẽ hơn và các hình phạt nhất quán, Úc có nguy cơ lặp lại những thiếu sót của Vương Quốc Anh. Không chỉ cần hành động trừng phạt; việc nuôi dưỡng một văn hóa an toàn lao động chủ động và đảm bảo rằng trách nhiệm giải trình chạm đến các lãnh đạo cấp cao là điều thiết yếu.

Cuối cùng, các tác giả lập luận, chỉ riêng việc truy tố hình sự có thể không đủ để ngăn chặn các hành vi không an toàn. Để có sự thay đổi rõ ràng, Úc phải vượt ra ngoài luật pháp mang tính hình thức và đảm bảo rằng luật được áp dụng một cách công bằng, nhất quán và hiệu quả – bất kể quy mô của công ty [2,5].

Tài liệu tham khảo

- [1] Vuong QH. (2024). *Wild Wise Weird*. <https://www.amazon.com/dp/B0BG2NNHY6/>
- [2] Phelps R, et al. (2025). Corporate Manslaughter in the UK: Lessons for Australia. *Social Sciences & Humanities Open*, 11, 101209. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2024.101209>
- [3] Field S, Jones L. (2014). Are directors getting away with manslaughter? Emerging trends in prosecutions for corporate manslaughter. *Business Law Review*, 35(5), 158-163. <https://doi.org/10.54648/bula2014027>
- [4] Parsons S. (2018). The Corporate Manslaughter and Corporate Homicide Act 2007 ten years on: Fit for purpose? *The Journal of Criminal Law*, 82(4), 305–310. <https://doi.org/10.1177/0022018318779835>
- [5] Nguyen MH. (2024). How can satirical fables offer us a vision for sustainability? *Visions for Sustainability*. <https://ojs.unito.it/index.php/visions/article/view/11267>